

Ю. Ю. Пустовіт

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного,
фінансового та інформаційного права
Київського національного торговельно-економічного університету

СУБ'ЄКТИ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Стаття присвячена висвітленню сутності ключових і похідних понять державного фінансового контролю, досліджено систему суб'єктів державного фінансового контролю в Україні в умовах євроінтеграції. У статті обґрунтовано той факт, що чітко визначена і нормативно закріплена організаційна структура суб'єктів державного фінансового контролю в країні дадуть змогу підвищити якість державного фінансового контролю, яке є одним з актуальних завдань для побудови дієвої системи державного фінансового контролю в Україні. Особливу увагу в статті приділено тому факту, що в нормативно-правових актах, а саме в Законі України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», закріплено нечітке поняття «орган державного фінансового контролю в Україні» та головні завдання органу державного фінансового контролю, функції органу державного фінансового контролю, що дає змогу науковцям використовувати різні підходи до зазначених вище визначень. Також у статті йдеться про Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, в якому визначено основні цілі, напрями діяльності Уряду протягом 2017–2020 років, а саме: забезпечення ефективного державного фінансового контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час управління та використання бюджетних ресурсів, зокрема, спрямування державного фінансового контролю на підвищення рівня ефективного, законного, цільового, раціонального, результативного використання та збереження фінансових (матеріальних) ресурсів держави, необоротних та інших активів, досягнення росту економіки бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, усунення виявлених порушень, недоліків і запобігання їм надалі в процесі їх діяльності, підвищення відповідальності керівників органів державного сектору за ефективність діяльності.

Ключові слова: фінансовий контроль, державний фінансовий контроль, центральні органи виконавчої влади, міністерства, служба, агентство, інспекція, система органів державного фінансового контролю.

Постановка проблеми. На даний час в Україні надзвичайно гостро стоять проблеми нормативно-правового, організаційно-технічного регулювання організації і діяльності органів державного фінансового контролю, які у своїй сукупності призводять до зниження ефективності та об'єктивності проведення державного фінансового контролю, нераціонального управління державним майном і використання бюджетних ресурсів. Однією з нагальних проблем є не сформована в повній мірі, ієрархічно побудована законодавча база, яка регламентує здійснення державного фінансового контролю. Вона являє собою набір різнорівневих правоустановлень, що не складаються в організовану систему. У державі існує велика кількість

нормативно-правових актів, якими регламентується контрольна функція органів виконавчої влади. Однак ці норми нерідко не тільки не роз'яснюють і не полегшують взаємини між контролюючими органами різних гілок влади, суб'єктами та об'єктами контролю, вони часто вносять елементи дезорганізації або не охоплюють цілі галузі економічної діяльності, залишаючи їх взагалі поза будь-якого контролю з боку влади. Насамперед це проявляється в неузгодженості нормативно-правових актів, у нечіткості формулювань, відсутності конкретних механізмів взаємодії. Очевидно, що повинні бути впорядковані й систематизовані вже існуючі нормативні документи в галузі державного фінансового контролю України.

Фундаментальною підвалиною цивілізації є фінанси. Держава, як і релігія, власність, ринок, гроші – все це є ефективним знаряддям здійснення державної політики, яка спрямована на збереження життєдіяльності суспільства, і насамперед процесів розподілу й перерозподілу внутрішнього валового продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами й територіями.

Через державні органи держава управляє фінансовою діяльністю, саме з цією метою вони наділені спеціальною компетенцією. Всі державні органи умовно можна поділили на дві групи: одна група органів, що здійснюють фінансову діяльність, належить до органів загальної компетенції. Іншу групу становлять органи спеціальної компетенції, створені державою й наділені повноваженнями виключно для здійснення фінансової діяльності.

Державний фінансовий контроль посідає ключове місце в реалізації фінансово-бюджетної політики держави, а також забезпеченні її фінансової стабільності. Зазначений вид контролю являє собою систему здійснення контрольних заходів, організації внутрішнього аудиту, інспектування з метою забезпечення оптимального управління бюджетними ресурсами та державним майном. У провідних країнах світу державний фінансовий контроль є пріоритетною сферою розвитку фінансово-бюджетних відносин. Від ефективності існування даного інструменту значною мірою залежить стан фінансової системи держави.

Обсяги порушень бюджетного законодавства (незаконного, зокрема нецільового) та неефективного використання бюджетних ресурсів органами державної влади та органами місцевого самоврядування, які виявляються контролюючими органами, є надзвичайно масштабними та щороку зростають. Отже, вкрай необхідним є підсилення інституційної основи попереднього та поточного контролю за станом управління доходами та витратами бюджетів усіх рівнів. Зокрема, орієнтування державного фінансового контролю протягом десятків років на усунення порушень та покарання винних осіб не сприяло підвищенню ефективності управління та використання фінансових ресурсів розпорядниками коштів державного бюджету та місцевого бюджету, їх одержувачами [1].

В умовах бюджетної децентралізації значно зростає потреба здійснення зовнішнього контролю за роботою органів влади різних рівнів, зокрема, під час планування та виконання ними

бюджетів, управління і використання фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням формування та функціонування системи органів державного фінансового контролю в Україні з усіма її проблемами та недоліками було приділено увагу багатьма провідними науковцями. Серед наукових досліджень вітчизняних учених, в яких висвітлено проблеми організації та функціонування системи органів державного фінансового контролю, заслуговують на увагу праці О. Барановського, М. Білухи, Ф. Бутинця, О. Василика, І. Ващенко, І. Дрозд, В. Мамишева, В. Мельничука, Н. Рубан, Л. Савченко, В. Симоненка, І. Стефанюка, В. Шевчука та ін. Однак слід зазначити, що у своїх публікаціях ці науковці здебільшого розглядають окремі практичні аспекти організації і функціонування державного фінансового контролю.

Результати аналізу наукових праць та нормативно-правових документів засвідчили, що на сучасному етапі розвитку державності України в умовах євроінтеграції не сформульовано концептуальних засад побудови єдиної системи органів державного фінансового контролю, відсутня окрема система зазначених органів. Станом на тепер в Україні до структури органів державного фінансового контролю належать усі центральні органи виконавчої влади, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Вирішенню зазначеної проблеми сприятиме розроблення концептуальних засад формування та функціонування єдиної системи органів державного фінансового контролю в Україні, з чіткою організаційною структурою, прямими і зрозумілими механізмами координації діяльності контролюючих органів у сфері державного фінансового контролю, і обов'язково повинна бути розроблена та закріплена на законодавчому рівні система управління якістю здійснення державного фінансового контролю відповідно до міжнародних стандартів здійснення цього контролю.

Саме тому **метою статті** є дослідження існуючої системи органів державного фінансового контролю в Україні та обґрунтування найбільш доречних шляхів удосконалення системи органів державного фінансового контролю в Україні, беручи до уваги теперішній стан реалізації фінансово-бюджетних відносин на державному та міжнародному рівні.

Виклад основного матеріалу. Фінансова діяльність держави – це заснований на нормах

права планомірний процес управління публічними централізованими і децентралізованими фондами коштів, необхідними для здійснення завдань і функцій, що поставлені Конституцією України перед державою, органами місцевого самоврядування та іншими публічними утвореннями, дозволеними державою.

Уряд України продовжує бути відданим європейським цінностям і вживає необхідних кроків для подальшого забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний та правовий простір.

Середньострокове планування послідовних і комплексних реформ, зокрема визначених Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», Стратегією реформування державного управління України на 2016–2020 роки, Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Меморандумом щодо співпраці з МВФ, Коаліційною угодою та Планом законодавчого забезпечення реформ, є основою стійкого економічного зростання, досягнення європейських стандартів життя населення в Україні.

У Середньостроковому плані визначено основні цілі, напрями діяльності Уряду протягом 2017–2020 років, мету якої передбачено досягти в системі державного фінансового контролю України на центральному, регіональному та місцевому рівнях – забезпечення ефективного державного фінансового контролю за діяльністю органів державної влади та органів місцевого самоврядування під час управління та використання бюджетних ресурсів, зокрема спрямування державного фінансового контролю на підвищення рівня ефективного, законного, цільового, раціонального, результативного використання та збереження фінансових (матеріальних) ресурсів держави, необоротних та інших активів, досягнення росту економії бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, усунення виявлених порушень, недоліків і запобігання їм надалі в процесі їхньої діяльності, підвищення відповідальності керівників органів державного сектору за ефективність діяльності [1].

Належним чином функціонувати і розвиватися держава може тільки з чітко організованою системою контролю за виробництвом, розподілом і перерозподілом суспільного продукту

та іншими сферами суспільного життя в державі.

Для того щоб організувати в державі систему державного фінансового контролю європейського зразка, потрібно здійснювати всі перетворення, починаючи з принципів, основних фундаментальних положень, які будуть основним орієнтиром за даних змін.

Відповідно до чинного законодавства в більшості країн світу сформовані й розвиваються три незалежні одна від одної гілки фінансового контролю, що містять усі належні їм елементи, а саме:

- державна сфера, в якій функціонує система державного фінансового контролю;
- муніципальна сфера, де діє система фінансового контролю місцевого самоврядування;
- сфера громадянського суспільства з незалежною системою фінансового контролю.

Провідне місце серед цих систем фінансового контролю належить системі державного фінансового контролю, що зумовлюється роллю держави в процесах ринкової трансформації. Саме тому в нашому дослідженні особливу увагу буде приділено державному фінансовому контролю в Україні.

Важливим з огляду на це є зміцнення й удосконалення системи державного фінансового контролю. Суб'єктами державного фінансового контролю є органи державної влади, яка у свою чергу відповідно до конституційних положень поділяється на законодавчу, виконавчу й судову. Зазначені суб'єкти утворюють контрольні органи України, сукупність яких становить інфраструктуру державного фінансового контролю країни.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» зі змінами та доповненнями здійснення державного фінансового контролю в Україні забезпечує орган центральної виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю (орган державного фінансового контролю) [2].

Статтею 1 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» зі змінами та доповненнями закріплено визначення та система центральних органів виконавчої влади України, а саме: систему органів центральної виконавчої влади складають міністерства України та інші центральні органи виконавчої влади. Система центральних органів виконавчої влади є скла-

довою частиною системи органів виконавчої влади, вищим органів якої є Кабінет Міністрів України. Міністерства забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах, інші центральні органи виконавчої влади виконують окремі функції з реалізації державної політики [3].

Отже, здійснення державного фінансового контролю забезпечує орган центральної виконавчої влади, уповноважений Кабінетом Міністрів України на реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю. Натепер в Україні налічується 19 Міністерств, які забезпечують формування та реалізують державну політику в одній чи декількох сферах.

У свою чергу інші центральні органи виконавчої влади утворюються у вигляді служб, агентств, інспекцій, для виконання окремих функцій з реалізації державної політики.

Діяльність центральних органів виконавчої влади України спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через відповідні міністерства згідно із законодавством.

Перед кожним центральним органом виконавчої влади в Україні стоять певні завдання. Основними завданнями центральних органів виконавчої влади є:

- 1) надання адміністративних послуг;
- 2) здійснення державного нагляду (контролю);
- 3) управління об'єктами державної власності;
- 4) внесення пропозицій щодо забезпечення формування державної політики на розгляд міністрів, які спрямовують та координують їх діяльність;
- 5) здійснення інших завдань, визначених законами України [9].

Центральні органи виконавчої влади можуть здійснювати одне або кілька визначених вище завдань.

Якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади становлять функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам, центральний орган виконавчої влади в Україні утворюється як служба.

У разі якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади становлять функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління, центральний орган виконавчої влади утворюється як агентство.

У разі якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади становлять контрольно-наглядові функції за дотриманням

державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, юридичними та фізичними особами актів законодавства, центральний орган виконавчої влади утворюється як інспекція.

В Україні станом на тепер налічується 24 служби, 14 агентств, 4 інспекції, 7 Центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, 4 колегіальні органи та 3 центральні органи виконавчої влади, які належать до інших (про три останні організаційні види в Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» жодних згадок немає). Якщо підсумувати, то в Україні загалом система центральних органів виконавчої влади складається з 76 центральних органів виконавчої влади, вищим органом якої є Кабінет Міністрів України.

Дослідивши загальну систему органів центральної виконавчої влади України, перейдемо до центральних органів виконавчої влади, які забезпечують реалізацію державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Система органів державного фінансового контролю в Україні поділяється на органи, які здійснюють парламентський і урядовий контроль.

Парламентський контроль в Україні здійснюється одним державним колегіальним органом. Відповідно до чинного законодавства в Україні вищим органом державного фінансового контролю України є Рахункова палата. Отже, Рахункова палата є вищим органом незалежного зовнішнього контролю (аудиту), утворюється Верховною Радою України, підпорядкована і підзвітна їй. Рахункова палата від імені Верховної Ради України здійснює зовнішній фінансовий контроль підконтрольних об'єктів, функціонально й організаційно незалежна від стороннього впливу, що є гарантією виконання покладених на неї завдань. Координаційна діяльність Рахункової палати здійснюється через Координаційну раду, яка є структурним підрозділом Рахункової палати.

Правова основа організації та діяльності Рахункової палати визначається Конституцією України, законом, спеціальним законом про Рахункову палату, іншими актами законодавства України, які не суперечать нормам закону.

Згідно зі ст. 98 Конституції України контроль за використанням коштів Державного бюджету України від імені Верховної Ради України здійснює Рахункова палата [4].

Так склалося історично, що Рахункова палата не мала необхідної юридичної незалежності

та змоги проводити щорічні високоякісні, ризикоорієнтовані фінансові аудити всіх основних державних органів у повній відповідності з вимогами міжнародних стандартів. Рахункова палата не могла надавати чіткі рекомендації щодо поліпшення фінансового управління державного сектору [5]. В Україні не вдалося законодавчо затвердити збалансовану схему розмежування контрольних повноважень, яка давала б змогу знаходити оптимальне співвідношення централізації та децентралізації контрольних повноважень на рівні виконавчої влади [6, с. 56]. Конституційні норми України, в тому числі ст. 98 щодо здійснення незалежного контролю з боку Рахункової палати від імені законодавчої влади, мають загальний характер та не гарантують реалізації оптимальної моделі й розмежування повноважень (як реагування на контроль), визначення управління як об'єкта оцінки ефективності (об'єкта контролю).

Стосовно статті 110 Бюджетного кодексу України Рахункова палата подає Верховній Раді України висновки та пропозиції щодо стану використання коштів Державного бюджету України за підсумками кожного кварталу. Міністерство фінансів у межах своїх повноважень забезпечує реалізацію єдиної державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, координує та спрямовує діяльність органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, визначає основні організаційно-методичні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту [7].

Державну політику у фінансовій сфері (загальне управління фінансами) здійснює Верховна Рада України відповідно до статей 85, 93, 106, 116 Конституції України [4], яка аналізує та затверджує закони з фінансових питань після розгляду їх Комітетом з питань бюджету, Комітетом з питань податкової та митної політики чи Комітетом з питань фінансової політики і банківської діяльності. Верховна Рада України і місцеві ради обговорюють і затверджують державний і відповідні місцеві бюджети.

У відповідності до статті 109 Бюджетного кодексу України «Повноваження Верховної Ради України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства» Верховна Рада України здійснює фінансовий контроль у ході розгляду проектів та затвердження Державного бюджету України і звітів про його виконання [7].

Урядовий контроль (Кабінет Міністрів України) в Україні здійснюється через Державну аудиторську службу України, яка напряму підпорядкована Кабінету Міністрів України, Міністерство фінансів України та інші центральні органи виконавчої влади. У свою чергу Міністерству фінансів України підпорядковано 5 центральних органів виконавчої влади, а саме: Державна податкова служба України, Державна митна служба України, Державна казначейська служба України, Державна фіскальна служба України (Державна фіскальна служба продовжує здійснювати повноваження та виконувати функції у сфері реалізації державної податкової політики, державної політики у сфері державної митної справи, державної політики з адміністрування єдиного внеску, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску до завершення здійснення заходів з утворення Державної податкової служби та Державної митної служби), Державна служба фінансового моніторингу України.

Державна аудиторська служба України (далі – Держаудитслужба) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи є юридичними особами публічного права, вони мають печатки із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Серед усіх завдань, які стоять перед Держаудитслужбою, можна виділити ключові (основні):

1) здійснює контроль у міністерствах, інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах, суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували в періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно (далі – підконтрольні установи); суб'єктах господарської

діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні;

2) реалізує державний фінансовий контроль через здійснення:

- державного фінансового аудиту;
- перевірки державних закупівель;
- інспектування (ревізії);
- моніторингу закупівель;

3) здійснює контроль за:

– цільовим, ефективним використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів;

– досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів;

– цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії;

– достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорта бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі);

– відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів довгострокових зобов'язань за енергосервісом, затвердженим в установленому порядку, умовам закупівлі енергосервісу;

– дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів;

– дотриманням законодавства про державні закупівлі;

– веденням бухгалтерського обліку, а також складенням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;

– станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності;

– виконанням функцій з управління об'єктами державної власності;

– станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в розпорядників бюджетних коштів, станом внутрішнього контролю в інших підконтрольних установах;

– усуненням виявлених недоліків і порушень;

4) проводить оцінку управління бюджетними коштами, досягнення їх економії, стану фінансової і господарської діяльності, ефективності і результативності в діяльності підконтрольних установ;

5) проводить оцінку достовірності фінансової звітності підконтрольних установ;

6) сприяє забезпеченню законного та ефективного використання державних і комунальних коштів та/або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами господарювання державного сектору економіки, визначеними в установленому порядку;

7) вживає в межах повноважень, передбачених законом, заходів до усунення виявлених недоліків та запобігання їм надалі, а саме:

– проводить аналіз стану дотримання фінансової та бюджетної дисципліни, виявляє причини та умови, що призвели до недоліків і порушень, готує рекомендації та пропозиції щодо їх усунення і запобігання їм надалі;

– подає зазначені рекомендації та пропозиції Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування та керівникам підконтрольних установ;

– здійснює контроль за станом урахування і впровадження поданих рекомендацій та пропозицій;

8) вживає в установленому порядку заходів до усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства та притягнення до відповідальності винних осіб, а саме:

– вимагає від керівників та інших осіб підприємств, установ та організацій, що контролюються, усунення виявлених порушень законодавства; здійснює контроль за виконанням таких вимог;

– звертається до суду в інтересах держави в разі незабезпечення виконання вимог щодо усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства з питань збереження і використання активів;

– застосовує заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, накладає адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства;

– передає в установленому порядку правоохоронним органам матеріали за результатами

державного фінансового контролю в разі встановлення порушень законодавства, за які передбачено кримінальну відповідальність, або які містять ознаки корупційних діянь [8].

Отже, з вищезазначеного переліку ми бачимо, що основним завданням Держаудитслужби є здійснення державного нагляду (контролю). У свою чергу постає питання: чому всупереч Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» зі змінами і доповненнями Держаудитслужба є «службою», а не «інспекцією»?

Продовжимо наше дослідження ключових центральних органів виконавчої влади, які здійснюють державний фінансовий контроль.

Міністерство фінансів України (далі – Мінфін) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Мінфін є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову та бюджетну політику, державну політику у сфері державного пробірної контролю, бухгалтерського обліку та аудиту, випуску і проведення лотерей, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, забезпечує формування державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності та забезпечує формування і реалізацію єдиної державної податкової, митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку [9].

Висновки та пропозиції. Отже, ми в нашому дослідженні суб'єктів державного фінансового контролю в умовах євроінтеграції з'ясували, що не існує в Україні єдиної системи суб'єктів, які здій-

снюють державний фінансовий контроль. Парламентський контроль в Україні здійснює виключно Рахункова палата, урядовий контроль здійснює Державна аудиторська служба України, Міністерство фінансів України, у свою чергу Міністерству фінансів України підпорядковані інші центральні органи виконавчої влади, які виконують окремі функції з реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю та інші центральні органи виконавчої влади, які виконують окремі функції з реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю.

Також окрему увагу хочемо звернути на той факт, що в Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» зі змінами і доповненнями визначено три види центральних органів виконавчої влади, а саме: служби, агентства та інспекції. У зазначеному нормативно-правовому акті визначено, в чому полягає різниця кожного органу між собою.

Центральний орган виконавчої влади утворюється як служба, у разі якщо більшість функцій центрального органу виконавчої влади становлять функції з надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам.

Державна аудиторська служба України була утворена як служба, хоча більшість функцій зазначеного центрального органу виконавчої влади становлять контрольні-наглядові функції за дотриманням державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, юридичними та фізичними особами актів законодавства.

Отже, визначений Кабінетом Міністрів України вид центрального органу виконавчої влади (Державна аудиторська служба України) не відповідає вимогам Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» зі змінами і доповненнями до визначених даним нормативно-правовим актом видів центральних органів виконавчої влади.

Також в Україні потребують вирішення проблемами нормативно-правового, організаційно-технічного регулювання організації і діяльності органів державного фінансового контролю, які у своїй сукупності призводять до зниження ефективності та об'єктивності проведення державного фінансового контролю, нераціонального управління державним майном і використання бюджетних ресурсів. Однією з нагальних проблем є не в повній мірі сформована ієрархічно побудована законодавча база, яка регламентує здійснення державного фінансового

контролю. Вона являє собою набір різнорівневих правоустановлень, що не складаються в організовану систему. У державі існує велика кількість нормативно-правових актів, якими регламентується контрольна функція органів виконавчої влади. Однак ці норми нерідко не тільки не роз'яснюють і не полегшують взаємини між контролюючими органами різних гілок влади, суб'єктами та об'єктами контролю, вони часто вносять елементи дезорганізації або не охоплюють цілі галузі економічної діяльності, залишаючи їх узагалі поза будь-якого контролю з боку влади. Насамперед це проявляється в неузгодженості нормативно-правових актів, нечіткості формулювань, відсутності конкретних механізмів взаємодії. Очевидно, що повинні бути впорядковані та систематизовані вже існуючі нормативні документи в галузі державного фінансового контролю України.

Вирішенню зазначеної проблеми сприятиме розроблення концептуальних засад формування та функціонування єдиної системи органів державного фінансового контролю в Україні, з чіткою організаційною структурою, прямими і зрозумілими механізмами координації діяльності контролюючих органів у сфері державного фінансового контролю, і обов'язково повинна бути розроблена та закріплена на законодавчому рівні система управління якістю здійснення державного фінансового контролю відповідно до міжнародних стандартів здійснення державного фінансового контролю.

Список використаної літератури:

1. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/275-2017-%D1%80>
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 2939-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/315/96-Вр>
3. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Звіти Рахункової палати. URL: <http://ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32828>.
6. Бровкіна Н.Д. Основы финансового контроля : учеб. пособ. ; под ред. М.В. Мельник. Москва : Магистр, 2015. 384 с.
7. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р., поточна редакція від 11.10.2018 р. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2010. № 50–51. Ст. 572.
8. Положення про Державну аудиторську службу : Постанова КМУ від 3 лютого 2016 року № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF>.
9. Положення про Міністерство фінансів України : Постанова КМУ від 20 серпня 2014 року № 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>

Pustovit Yu. Yu. Subjects of state financial control of Ukraine in the context of European integration

The article is devoted to the coverage of the essence of key and derivative concepts of state financial control, the system of subjects of state financial control in Ukraine under the conditions of European integration is investigated. The article substantiates the fact that the clearly defined and normatively established organizational structure of the entities of state financial control in the country will allow to improve the quality of state financial control, which is one of the urgent tasks for building an effective system of state financial control in Ukraine. Particular attention is paid to the fact that in the normative legal acts, namely: the Law of Ukraine «On the Fundamental Principles of State Financial Control in Ukraine» enshrines the unclear concept of «body of state financial control in Ukraine» and the main tasks of the body of state financial control, control, the function of a body of public financial control, allowing scientists to use different approaches to the above definitions. The article also discusses the Government's Mid-Term Priority Action Plan for 2020, which sets out the main goals and directions of the Government's activities during 2017–2020. Namely: ensuring effective state financial control over the activity of public authorities and local self-government bodies in the management and use of budgetary resources, in particular, directing public financial control to increase the level of effective, legal, targeted, rational, efficient use and conservation of financial (material) resources states, non-current and other assets, achieving growth of budget savings by their managers and recipients, eliminating identified violations, deficiencies and preventing them from continuing in the course of their activity, increasing the responsibility of heads of public sector bodies for the efficiency of their activities.

Key words: financial control, state financial control, central executive authorities, ministries, service, agency, inspection, system of state financial control bodies.